

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту

Завідувачка кафедри

Уханова І.О.

«__» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ**
ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ПОСЕРЕДНИЦТВА У ТОРГІВЛІ
ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ" (НА ПРИКЛАДІ «ТОВ ВАЛКРІС-
ЛЮКС»))»

Виконала:

студентка 6 курсу, 64 групи
спеціальності

292 Міжнародні економічні відносини
факультету міжнародної економіки
Керманова Мадина Чаріївна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МЕВ
Заєць Микола Артемович

ОДЕСА 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПОСЕРЕДНИЦТВА У ТОРГІВЛІ ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ.....	6
1.1. Сутність та значення торговельної діяльності у сфері посередництва у торгівлі продуктами харчування	6
1.2. Особливості організації торговельних операцій під час здійснення посередницької діяльності	11
1.3. Методичні та організаційні засади оцінювання ефективності зовнішньоторговельної діяльності.....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА "ВАЛКРІС-ЛЮКС"	29
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ "Валкріс-Люкс" як суб'єкта господарської діяльності.....	29
2.2. Аналіз організації зовнішньоторговельних операцій ТОВ "Валкріс-Люкс".....	39
2.3. Аналіз показників та ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ "Валкріс-Люкс"	49
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ТОВ "ВАЛКРІС-ЛЮКС".....	60
3.1. Географічна та товарна диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності підприємства "Валкріс-Люкс".....	60
3.2. Оптимізація схем розрахунків по зовнішньоекономічним торгово-посередницьким операціям ТОВ "Валкріс-Люкс".....	72
Висновки до розділу 3.....	80
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних умовах розвитку світової економіки суттєвого значення набувають питання ефективного функціонування окремих суб'єктів господарювання України, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, в системі світового господарства. Торговельно-посередницька діяльність – явище доволі поширене на міжнародних і внутрішніх ринках, в розвинених країнах, таких як Великобританія, США, Японія, Німеччина на частку посередників приходить до половини обороту товарів та послуг. В Україні торговельно-посередницька діяльність розвивається досить суперечливо: з одного боку – лібералізація торгівлі, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, роздробленість і віддаленість постачальників і покупців, ускладнення комерційних операцій об'єктивно потребують прискореного формування інституту торгових посередників як елементу інфраструктури товарного ринку; з іншого – недосконалість нормативної бази, низький професійний рівень посередників, загальне недовір'я стримують процес формування посередницьких структур, заганняє їх діяльність в «тінь».

В зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання сутності змісту посередництва в сучасних економічних умовах а також питання удосконалення діяльності торговельних посередників у сфері зовнішньоторговельної діяльності. Зазначені питання досліджувались в роботах Дегтярьової О.І., Ноздрьової Р.Б., Гринько І.С. та ін.

Тому **метою роботи** є дослідження стану та визначення перспектив підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства «ТОВ Валкріс-Люкс».

Досягнення мети обумовлює виконання таких **завдань дослідження**:

- узагальнення сутності та значення торговельної діяльності у сфері посередництва у торгівлі продуктами харчування;
- визначення особливостей організації торговельних операцій під час здійснення посередницької діяльності;

- узагальнення методичних та організаційних засад оцінювання ефективності зовнішньоторговельної діяльності;
- надання організаційно-економічної характеристики ТОВ "Валкріс-Люкс" як суб'єкта господарської діяльності;
- аналіз організації зовнішньоторговельних операцій ТОВ "Валкріс-Люкс";
- Аналіз показників та ефективності зовнішньоторговельної діяльності ТОВ "Валкріс-Люкс";
- розробка напрямів удосконалення організації зовнішньоторговельних посередницьких операцій ТОВ "Валкріс-Люкс".

Об'єктом дослідження виступає зовнішньоторговельна діяльність підприємства у сфері посередництва "Валкріс-Люкс".

Предмет дослідження становлять науково-теоретичні та організаційно-методичні положення з удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства у сфері посередництва "Валкріс-Люкс" та підвищення її ефективності.

У процесі дослідження застосовано такі **методи**: аналіз та синтез, порівняльний аналіз, статистичний аналіз, SWOT, Pestle аналізи та економіко-математичні методи..

Інформаційна база дослідження складається з монографічної літератури та наукових праць українських і зарубіжних авторів, чинні законодавчі та нормативні акти, що регулюють зовнішньоторговельну діяльність, внутрішня звітність "Валкріс-Люкс".

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел зі 44 найменувань. Основний зміст викладено на 86 сторінках. Робота містить 9 таблиць та 6 рисунків.

Основні положення дослідження викладено у статті: Керманова М. Ч. Стратегії та моделі організації торговельних операцій. Збірка наукових робіт кафедри МЕВ Одеського національного економічного університету «World economy and International economic relation». Одеса. 2024 (у друці).

ВИСНОВКИ

В першому розділі кваліфікаційної роботи "Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства у сфері посередництва у торгівлі продуктами харчування" (на прикладі «ТОВ Валкріс-Люкс») ретельно розглядаються теоретичні засади організації зовнішньоторговельної діяльності. Основна увага приділяється сутності та значенню торговельної діяльності, особливостям організації торговельних операцій, а також конкретизації поняття, особливостей та механізмів здійснення імпорту підприємствами. Висвітлено ключові аспекти, включаючи роль та функції посередників, стратегії та моделі організації торговельних операцій, а також сучасні виклики і тенденції у сфері посередництва, зокрема в контексті цифровізації та використання великих даних.

Торговельно-посередницька діяльність має значний вплив на ефективність та гнучкість ринкових систем, включаючи зниження транзакційних витрат, підвищення ефективності ринку, інновації та технологічний розвиток.

Сегментація ринку та цільовий маркетинг є ключовими для посилення взаємодії з клієнтами та підвищення загальної ефективності продажів, а управління ланцюгами поставок та логістика в посередництві вимагають глибокого розуміння ринкових процесів, ефективної координації між різними учасниками ланцюга поставок та інноваційного підходу до управління логістичними процесами.

У другому розділі дипломної роботи було проведено ґрунтовний аналіз фінансово-господарської та зовнішньоторговельної діяльності ТОВ "Валкріс-Люкс". Ретельний огляд організаційно-економічних характеристик компанії, включаючи її структуру, ключові бізнес-процеси, фінансові показники та зовнішні впливи, виявив цілий ряд важливих аспектів, які варто враховувати для подальшого розвитку і зростання компанії.

Здійснені SWOT та PESTLE аналізи надали глибоке розуміння внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на підприємство. Важливість різноманітних стратегічних рішень, таких як диверсифікація клієнтської бази, оптимізація логістичних процесів та зміцнення партнерських відносин, стала ще більш

очевидною. Аналіз "П'ять сил" Портера допоміг визначити ключові аспекти конкурентного середовища, в якому діє підприємство.

Фінансовий аналіз показав важливість управління дебіторською заборгованістю, оптимізації витрат та пошуку нових можливостей для збільшення доходів. Окрему увагу було приділено вивченню торговельних договорів компанії, які мають важливе значення для її діяльності та забезпечення її стабільності в умовах постійно змінюваного бізнес-середовища.

Рентабельність продажів за 2022 рік склала -1 %. Проте має місце зростання рентабельності звичайних видів діяльності в порівнянні з даними показником за 2020 рік (+8,8 %). Показник рентабельності, розрахований як відношення прибутку до сплати відсотків та оподаткування до виручки організації, за 2022 рік склав від'ємне значення, що дорівнює -5,9 %. Але в цілому за звітний період спостерігається збільшення даного показника на 12,4%.

Після проведення аналізу показників рентабельності ТОВ "ВАЛКРІС-ЛЮКС" за три останні роки, можна зробити наступні висновки. В цілому тенденція підвищення рентабельності продажів є позитивною за рахунок збільшення обсягів продажів. Однак від'ємне значення показників рентабельності свідчить про збитковість діяльності ТОВ "ВАЛКРІС-ЛЮКС". Це говорить про нестабільність фінансового положення організації і великому ризику банкрутства. Для подальшого благополучного існування ТОВ "ВАЛКРІС-ЛЮКС" терміново необхідний комплекс фінансово-економічних заходів для поліпшення показників діяльності організації.

Фінансовий аналіз показав важливість управління дебіторською заборгованістю, оптимізації витрат та пошуку нових можливостей для збільшення доходів. Окрему увагу було приділено вивченню торговельних договорів компанії, які мають важливе значення для її діяльності та забезпечення її стабільності в умовах постійно змінюваного бізнес-середовища. Невелике збільшення кількості реалізованої продукції призвело до зниження виручки у звітному періоді на 10,49 тис. грн., а загальний приріст виручки (+114,39 тис. грн.) відбувся за рахунок підвищення цін на 9%.

Загалом, другий розділ висвітлив ряд ключових викликів та можливостей для "Валкріс-Люкс", вказавши на важливість адаптації бізнес-стратегій до поточних умов ринку та проактивного підходу до управління ризиками. Отримані висновки та рекомендації слугують цінним підґрунтям для подальшого стратегічного планування та вдосконалення бізнес-процесів підприємства.

Третій розділ кваліфікаційної роботи розглядає стратегії та методи удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства "Валкріс-Люкс". Значну увагу приділено аналізу міжнародного ринку, розробці стратегії входу на ринок, логістичному плануванню та оптимізації, а також ризик-менеджменту та відповідності законодавству. Ефективне використання цифрових технологій, розвиток стратегічних партнерств, інновації в продукції та маркетингові стратегії розглядаються як ключові фактори для успіху на міжнародних ринках. Підсумково, реалізація цих стратегій може значно вплинути на довгостроковий розвиток "Валкріс-Люкс", забезпечуючи зростання та стабільність у майбутньому. Для оптимізації схем розрахунків по зовнішньоекономічним торгово-посередницьким операціям ТОВ "Валкріс-Люкс" проведена побудова алгоритму управлінського рішення по впровадженню векселів на етапах торгово-посередницької операції. запропонована схема впровадження вексельної форми розрахунків при проведенні торгово-посередницьких зовнішньоекономічних операцій ТОВ "Валкріс-Люкс" з імпорту продукції та перепродажу її на внутрішньому ринку дає суттєвий економічний вииграш і може бути рекомендована для реального впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та Інтернет-торгівля: Навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ “Аграр Медіа Груп”, 2021. – С. 12-14. Доступно за URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37044/1/Kraus_Elektronna_komertsii_2021.pdf.
2. Сміян Л.С. (ред.) Правові основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. Київ: КНТ, 2008. – 416 с.
3. Калініченко З.Д. Правове регулювання торговельно-посередницької діяльності. Дніпро, 2016. Доступно за URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2017/2/1.1.pdf>.
4. World Trade Organization. Trade in Services and Economic Diversification. Доступно за URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/trade_services_economic_diversification_e.pdf.
5. Li Y. Analysis on the Functions of Financial Intermediary. International Business School, Shenyang Normal University, Shenyang, 2021. Доступно за URL: <https://www.atlantis-press.com/article/125965909.pdf>.
6. Chanal V., Caron-Fasan M.L. The Difficulties involved in Developing Business Models open to Innovation Communities: the Case of a Crowdsourcing Platform. 2010. Доступно за URL: <https://www.cairn.info/revue-management-2010-4-page-318.htm>.
7. Meyer R.L., Cuevas C.E. Reducing the Transaction Costs of Financial Intermediation: Theory and Innovations. Травень 1990. – С. 51. Доступно за URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159565064.pdf>.
8. Coase R. "The Nature of the Firm", *Economica*, New Series, Vol. 4, No. 16. Листопад 1937. – С. 386-405.
9. Gassmann O. The Role of Intermediaries in Cross-Industry Innovation Processes. University of St.Gallen, 2011. Доступно за URL: https://www.researchgate.net/publication/228216026_The_Role_of_Intermediaries_in_Cross-Industry_Innovation_Processes.

10. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. 2021.
11. Belavina E., Girotra K. The Relational Advantages of Intermediation. – C. 1614-1631. Доступно за URL: <https://www.jstor.org/stable/23257856>.
12. Small Business Ecosystem Assessment. Доступно за URL: https://www.lisc.org/media/filer_public/1b/b9/1bb9e8b6-560b-4e2b-8253-28799d48a1a9/san_antonio_stakeholders_convening_vf.pdf.
13. Kotler P. Marketing Management. Northwestern University, 2006. Доступно за URL: https://www.researchgate.net/publication/225084026_Marketing_Management.
14. Porter M., Kramer M. Creating Shared Value. Harvard, 2011. Доступно за URL: https://moodle.luniversitenumerique.fr/pluginfile.php/6274/mod_folder/content/0/8.%20La%20valeur%20partage%CC%81e%20-%20Micheal%20Porter.pdf.
15. Chaffey D., Ellis-Chadwick F. Digital Marketing. Pearson, 2019. – 576 с. Доступно за URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Digital_Marketing/-1yGDwAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=inauthor:%22Dave+Chaffey%22&printsec=frontcover.
16. Mayer-Schönberger V., Cukier K. Big Data: A Revolution That Will Transform How We Live, Work, and Think. 2013. Доступно за URL: <https://psycnet.apa.org/record/2013-17650-000>.
17. Porter M.E. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. 1980. Доступно за URL: <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=195>.
18. Lessig L. Code and Other Laws of Cyberspace. 1999. Доступно за URL: <https://dl.acm.org/doi/10.5555/555000>.
19. Васильченко Л.С. Вплив маркетингового комунікаційного середовища підприємства на формування поведінки споживача. Черкаський державний технологічний університет. Доступно за URL: <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/205>.
20. Triandis H.C. Review of Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values. Human Organization, Vol. 41, No. 1, Spring 1982. – С. 86-90.

21. Жарська І.О. Практикум з маркетингу: теоретичні основи, тести, завдання, кейсові вправи. Навчальний посібник. Одеса. – 263 с.
22. Varian H.R. Microeconomic Analysis. W. W. Norton Company, 1992.
Доступно за URL:
https://www.academia.edu/41682609/Hal_R_Varian_Microeconomic_Analysis_W_W_Norton_Company_1992_.
23. Drury C. Management and Cost Accounting, 10th Edition. – 2015. Доступно за URL:
http://116.206.63.139:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1303/cl18_Drury_MgtCost_Acc10e-wm.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
24. Сташкевич Н.М., Красільнікова К.В. Сучасні проблеми ціноутворення в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет, № 63-64 (2-3), Одеса, 2017. – С. 135–143. ISSN 2313-4569.
25. Peppers D., Rogers M. The One to One Future: Building Relationships One Customer at a Time. Currency Doubleday, New York, 1993. Доступно за URL:
<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2066876>.
26. Simchi-Levi D., Kaminsky P., Simchi-Levi E. Designing and Managing the Supply Chain. – 125 с. Доступно за URL: <https://www.google.com/search?q=simchi-levi%2C+d.%2C+kaminsky%2C+p.%2C+%26+simchi-levi%2C+e.%2C+%22designing+and+managing+the+supply+chain%22%2C+2008>.
27. Fisher M.L. What Is the Right Supply Chain for Your Product? A Simple Framework Can Help You Figure out the Answer. Harvard Business Review, 75, 1997. – С. 105.
Доступно за URL:
<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1732333>.
28. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management: Creating Value-Adding Networks. 4th ed., 2011. – 133 с.
29. Lee H.L. Higher Supply Chain Security With Lower Cost: Lessons from Total Quality Management. Доступно за URL:

https://www.researchgate.net/publication/222656662_Higher_Supply_Chain_Security_Wit_h_Lower_Cost_Lessons_from_Total_Quality_Management.

30. Cox A. Power, Value and Supply Chain Management. Доступно за URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/13598549910284480/full/html>.

31. Jessop J. The Importance of Imports. Липень 2021. Доступно за URL: <https://www.ovtt.org/wp-content/uploads/2021/09/Importance-of-imports.pdf>.

32. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. Харків: НТУ "ХПІ", 2009. – 142 с.

33. Gürel E. SWOT Analysis: A Theoretical Review. 2017 Journal of International Social Research. Доступно за URL: https://www.researchgate.net/publication/319367788_SWOT_ANALYSIS_A_THEORETICAL_REVIEW.

34. Industry Research, Washington University. What is a PESTEL Analysis? Доступно за URL: <https://libguides.libraries.wsu.edu/c.php?g=294263&p=4358409>.

35. Віноградська А. М. Комерційна діяльність торговельного підприємства. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2005. – 326 с.

36. Дахно І. І. Управління Зовнішньоекономічної діяльності / І. І. Дахно // Економіка України - 2009. - №4 - с. 23.

37. Економіка підприємства. Навчальний посібник. / За редакцією А.В. Шегди. – К.: Знання-Пресс, 2001. – 335 с.

38. Руденко Л.В. Розрахункові та кредитні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства: Підручник. - К.: Лібра, 2002. – 304 с

39. ВАЛКРІС-ЛЮКС. Доступно за URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/37223603/.

40. Кодекс України з процедур банкрутства. Доступно за URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

41. Умови DDP (Delivered Duty Paid) - Інкотермс 2020. Доступно за URL: https://www.google.com/search?q=Delivered+Duty+Paid&oq=Delivered+Duty+Paid&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqBggAEEUYOzIGCAAQRRg70gEGODVqMGo3qAIAAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8.

42. What is Delivered at Place (DAP)? UPS. Доступно за URL: <https://www.ups.com/de/en/supplychain/resources/glossary-term/delivered-at-place.page>.
43. Кадурина Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – К.: Слово, 2003. – 287с.
44. Бахолдіна, І. Облік, аналіз і шляхи оптимізації ЗЕД комерційних організацій / І. Бахолдіна, Е. Езіс. - М.: LAP Lambert Academic Publishing, 2014. - 124 с.